

legal framework aimed at preventing domestic violence, providing various types of assistance and support to victims of such violence and punish those responsible for such acts. However, the current regulatory framework of Ukraine on prevention of domestic violence needs to be improved.

The legal basis for combating domestic violence in Ukraine can be defined as a system of legal norms that define complex organizational, procedural and other preventive measures taken by public authorities and non-governmental institutions aimed at prevention, prevention and suppression of manifestations of violence in the family relations.

The problem of domestic violence is that address the need for their joint efforts of government agencies, law enforcement agencies, public and international organizations, scientists and experts. This approach is enshrined in the law of Ukraine «On prevention of domestic violence». It should be noted that the legal provision preventing domestic violence and helping its victims is indeed important, but not the only element in the system of measures necessary to eliminate domestic violence.

For successful implementation of programs to prevent domestic violence, in addition to improving the legislation on prevention of domestic violence needed is effective cooperation of all authorities and institutions authorized to prevent this socially negative phenomenon.

Key words: *domestic violence, physical violence, sexual violence, economic violence, violence against children, violence against women, prevention, protective order.*

УДК 343.1:351.87:34.096

О.В. Бочковий

РІЗНОНАПРАВЛЕНІСТЬ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ ЯК ПОКАЗНИК ЇЇ НЕЕФЕКТИВНОСТІ

У статті вказано на відсутність узгодженості в діяльності правоохоронних органів між собою, а також між своїми структурними підрозділами щодо протидії злочинності, що негативно позначається на її ефективності. Запропоновано об'єднати оперативні та слідчі функції, щоб уникнути дублювання, а також підвищити зацікавленість і мотивацію працівників правоохоронних органів.

Ключові слова: *безпека, правоохоронна діяльність, протидія, злочинність, права і свободи, оперативно-розшукова діяльність, досудове слідство, прокуратура, суд, ефективність.*

Постановка проблеми. Згідно зі ст. 2 КПК України завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до

відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений [1].

Указані завдання є обов'язковими для всіх правоохоронних органів, що беруть участь у досудовому розслідуванні. Проте різні правоохоронні органи, на різних стадіях процесу користуються своїми, специфічними засобами для виконання покладених завдань. Оперативні підрозділи мають у своєму розпорядженні оперативно-розшукові засоби та методи, слідство володіє слідчо-криміналістичними засобами, прокуратура застосовує наглядові важелі впливу, а суд здійснює правосуддя і контроль. Та незважаючи на різні засоби, ціль залишається одна – забезпечити винесення справедливого покарання винному та виключити засудження невинного.

Формально все правильно та, з першого погляду, зважено й обґрунтовано. Однак детальне знайомство з правозастосовною практикою правоохоронних органів вказує на те, що кожна інстанція настільки захоплюється виконанням своєї частини обов'язків, що втрачається основна ціль.

Виконання свого завдання ізольовано від основної мети призводить до неефективності діяльності загалом. Ще більше ускладнює процес виявлення та розслідування злочинів відсутність узгодження функцій різних органів та їх дублювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У юридичній науці через прийняття КПК України значно активізувалися дискусії щодо сучасного кримінального процесу, його ефективності, розвитку, а також спроможності дієво протидіяти злочинності без порушення прав і свобод громадян. Проте подальші роздуми та висновки не будуть мати цілісний характер у разі ігнорування попередніх наукових здобутків як теоретиків кримінального процесу, так і суміжних галузей знань. У кримінальному процесі та теорії ОРД окремі аспекти або суміжні питання цієї проблеми розглядали Б.І. Бараненко, Л.Ш. Берекашвілі, М.П. Водько, А.Ф. Возний, К.К. Горяїнов, Д.В. Гребельський, Е.О. Дідоренко, О.Ф. Долженков, С.В. Єськов, В.П. Захаров, І.П. Козаченко, О.І. Козаченко, В.П. Крошко, Д.Й. Никифорчук, В.С. Овчинський, С.С. Овчинський, Ю.Ю. Орлов, В.Л. Оргинський, М.А. Погорєцький, Б.Г. Розовський, Е.В. Рижков, В.Г. Самойлов, В.П. Столбовий, І.Ф. Хараберюш, О.М. Чистолінов, М.Є. Шумило, О.Ю. Шумілов, Г.О. Юхновець, В.І. Янушко й інші вчені.

Утім, низка положень чинного законодавства як і відомчих нормативних актів і до сьогодні залишаються неузгодженими, неоднозначно тлумачаться, дублюються, а отже й неефективно застосовуються в практиці слідчих і оперативних підрозділів, прокуратури й суду, у зв'язку з чим потребують змістовного обговорення.

Формування цілей. Мета статті – вказати на відсутність погодженості та єдності в діяльності правоохоронних органів у досягненні мети та цілей кримінального процесу. Обґрунтувати негативний вплив такої

різнонаправленості в правоохоронній діяльності на її ефективність та запропонувати шляхи виходу із ситуації.

Виклад основного матеріалу. Процес документування злочину, від факту отримання інформації оперативним працівником до обвинувального акта, підписаного прокурором, має велику кількість етапів, де інформація щодо злочину може замовчуватись, спотворюватись, видалятися тощо залежно від мети того підрозділу, який на цей момент здійснює провадження.

Так, оперативний підрозділ може замовчувати відомі факти вчинення кримінальних правопорушень або з метою корегування статистики, наприклад, для перенесення виявлених злочинів на наступний звітний період, або ж з метою вчинення корупційних дій.

Варто також звернути увагу на існуюче розділення оперативних підрозділів за специфікою роботи – СБУ, наркотики, податкова, внутрішня безпека, пенітенціарна служба тощо. Координація діяльності змушує бажати кращого. Наприклад, при отриманні дозволу на проведення оперативно-розшукових заходів питання погоджується з вісьмома посадовими особами. Документи проходять три канцелярії. Забезпечити таємницю складно. Навіть у такому незначному питанні як обмін інформацією виникають непереторні перепони у вигляді несумісності форматів даних, відсутності централізованої системи й банальна незацікавленість.

Слідство, незважаючи на задекларовану самостійність, ще більше залежне від зовнішніх факторів. Тут і виконання доручень слідчого оперативними працівниками, без яких часто не можливо продовжувати провадження, і ті ж коригування статистичних даних, цілковита залежність від думки прокурора, а також та сама корупційна складова.

Прокурор, мало того, що часто отримує надто спотворену інформацію, щоб до кінця володіти подією злочину, додатково перебуває під дією усіх вище зазначених факторів.

А зрештою, усі вимагають від суду справедливого та об'єктивного рішення.

І справа не стільки в маніпуляціях із поданням інформації, скільки у відсутності узгодженості в діях усіх інстанцій. Адже після виявлення злочину оперативний підрозділ ніяк не зацікавлений у подальшому просуванні розслідування. Як приклад, діяльність підрозділів боротьби з незаконним обігом наркотиків, що свій показник рахують виконаним після реєстрації у черговій частині інформації про виявлений злочин щодо обігу наркотиків.

А слідчий, замість того, щоб думати про об'єктивне дослідження всіх фактичних даних та підтвердження їх доказовою базою, більше переймається написанням обвинувального акта, який повинен сподобатися прокуророві, щоб той захотів його підписати.

Подальше ж підтримання державного обвинувачення в суді прокурором є ні що інше, як дублювання позицій та висновків досудового слідства, де прокурор має досить посереднє значення.

Більше того, органічна нерозривність основної цілі «забезпечити винесення справедливого покарання винному та виключити засудження невинного» розглядається як окремі завдання, не пов'язані між собою. Сприйняття вказаного завдання як встановлення об'єктивної істини нівелюється обвинувальною спрямованістю кримінального процесу, де виключення засудження невинного взагалі не розглядається, а мислиться як побічний ефект. Уся сутність сучасного кримінального процесу, як і багато років до цього, цілком ілюструє висловлювання Ф. Дзержинського: «Если Вы еще не сидите, то это не Ваша заслуга, а наша недоработка».

І якщо у випадку з оперативними підрозділами таке відношення цілком виправдане та, у деякій мірі, зважаючи на оперативний досвід, корисне, то у випадку слідства та суду є неприпустимим.

Можна довго дискутувати щодо спрямованості та типової приналежності вітчизняного кримінального процесу, але, на наш погляд, багато хто погодиться, що на сучасному етапі більш корисним буде зайнятися пошуком найбільш ефективних шляхів протидії злочинності в її сучасному та високотехнологічному прояві.

Навіть законодавець, замість того, щоб оптимізувати та спростувати роботу щодо протидії злочинності, постійно вносить різні новації, які таку діяльність тільки ускладнюють. А корупційна складова сучасної України настільки значна, що поверхневий аналіз нормативно-правових актів, що регулюють кримінальний процес, явно вказує на те, що вони приймалися з розрахунку на можливість їх застосування до осіб, які їх ухвалюють для можливості уникнення покарання.

Так, недавно був прийнятий Кримінальний процесуальний кодекс України, який став значним кроком на шляху розвитку вітчизняного кримінального процесу. Та багато норм цілком суперечать не тільки принципам кримінального процесу, але й здоровому глузду. Про яку справедливість може йтися, коли в особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, приміром у вбивстві чи заволодінні майном, прав в рази більше ніж у особи, яка потерпіла від таких дій. Не можемо не погодитися з Б.Г. Розовським у його твердженнях щодо підозрюваного/обвинуваченого: «Согласен, предоставление свидетелю права не свидетельствовать против своих близких оправдано гуманными соображениями. Но о каком гуманизме может идти речь, когда такое же право препятствовать установлению истины предоставляется подозреваемому и обвиняемому? ... Признание защиты прав и свобод подозреваемого и обвиняемого приоритетной целью уголовного процесса исключает защиту общества и потерпевших от преступности? [2, с. 59].

Та й судова влада, політизуючи свою діяльність, удається до необґрунтованих кроків щодо ускладнення процесу доказування. Так, Конституційний Суд України згідно зі своїм Рішенням від 20 жовтня 2011 розглянув на пленарному засіданні справу (№ 1-31 / 2011) за конституційним поданням Служби безпеки України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 62 Конституції України стосовно твердження, що «обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом». Фактичною підставою такого розгляду були, так звані, «плівки Мельниченка».

СБУ вважає, що подані будь-якою особою докази не відповідають вимогам допустимості, якщо вони отримані з порушеннями, пов'язаними як із незаконним обмеженням основних прав і свобод людини, закріплених у Конституції України, так і з порушенням закону, зокрема, унаслідок діяльності, що має формальні ознаки оперативно-розшукової діяльності відповідно до статті 2 Закону та «в порушення частини третьої статті 5 цього Закону здійснюється особами, які безпідставно перебирають на себе функції відповідних державних органів, уповноважених на здійснення оперативно-розшукової діяльності».

У результаті розгляду Конституційний Суд України вказав, що надані будь-якими фізичними або юридичними особами речі або документи (фактичні дані) не відповідають вимогам допустимості доказів, якщо вони отримані з порушенням прав і основних свобод людини, закріплених у Конституції України, зокрема, унаслідок цілеспрямованих дій із застосуванням оперативно-розшукових заходів, передбачених Законом.

Таким чином, Конституційний Суд України дійшов висновку, що положення статті 62 Конституції України спрямовані на забезпечення прав і свобод людини й громадянина. Тому положення першого речення частини третьої цієї статті «обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом» слід розуміти так, що обвинувачення у вчиненні злочину не може ґрунтуватися на фактичних даних, отриманих у результаті оперативно-розшукової діяльності уповноваженою на те особою без догримання конституційних положень або з порушенням порядку, встановленого законом, а також отриманих шляхом вчинення цілеспрямованих дій із їх збирання та фіксації із застосуванням заходів, передбачених законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», особою, не уповноваженою на здійснення такої діяльності.

Ніхто не заперече важливості та непорушності положень щодо прав та свобод громадян, закріплених у Конституції України (ст. 21, 24, 28, 29, 30, 62, 64). Проте Суд дещо «по своєму» трактує положення частини другої статті 34 Конституції України, згідно з яким кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір.

Погоджуємось із Судом, що здійснення цього права може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету й неупередженості правосуддя (частина третя статті 34 Основного Закону України). Але знову ж трактування відбувається на користь підозрюваного/обвинуваченого, репутація чи права якого ймовірно будуть порушені, а не на користь добropорядних громадян, чії права та свободи вже порушено або неодмінно буде порушено, у разі зволікання чи ігнорування відповідними службами або органами.

І навіть при врахуванні практики Європейського суду з прав людини Конституційний Суд України намагається застосувати принцип «дишла», указуючи, що Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях неодноразово зазначав, що допустимість доказів є прерогативою національного права і, за загальним правилом, саме національні суди повноважні оцінювати надані їм докази (§ 34 рішення у справі Тейксейра де Кастро проти Португалії від 09 червня 1998 року, § 54 рішення у справі Шабельника проти України від 19 лютого 2009 року), протє порядок збору доказів, передбачений національним правом, повинен відповідати основним правам, визнаним Конвенцією, а саме: на свободу, особисту недоторканність, на повагу до приватного і сімейного життя, таємницю кореспонденції, на недоторканність житла (статті 5, 8 Конвенції) тощо.

Конституційний Суд України за основу бере положення, що фактичні дані про вчинення злочину або підготовки до нього можуть бути отримані не тільки в результаті оперативно-розшукової діяльності уповноважених на це осіб, а й випадково зафіксовані фізичними особами власними (приватними) фото-, кіно-, відео-, звукозапису пристроями, а також відеокамерами спостереження, розташованими як у приміщеннях, так і зовні. При оцінці на предмет допустимості як доказів у кримінальному провадженні фактичних даних, що містять інформацію про вчинення злочину або підготовку до нього й представлені в порядку, передбаченому частиною другою статті 66 Кодексу, необхідно враховувати ініціативний або ситуативний (випадковий) характер дій фізичних або юридичних осіб, їх мету й цілеспрямованість при фіксуванні зазначених даних.

Водночас, жодним чином не вказано на достовірність та об'єктивність фактичність даних, отриманих у «незаконний» спосіб. Хоча сама по собі оперативно-розшукова діяльність – це лише спосіб збору та фіксації фактичних даних, і від того, хто здійснює такий збір чи фіксацію, не змінюється сама інформація.

Ми погоджуємось, що в цивілізованій правовій державі особистість, її інтереси, права та свободи мають бути найвищою цінністю. Проте, як би ми не возвеличували особистість, вона була, є й залишиться часткою суспільства. А отже, інтереси особистості не можуть протиставлятися інтересам суспільства, що прослідковується на сьогодні.

У сучасних реаліях неприпустима невинуватена конкуренція демократії і безпеки особи, суспільства. Як зазначають дослідники, «безпека – складне соціальне явище, що суперечливим чином відображає відносини різних соціальних суб'єктів. Часто одні з них прагнуть забезпечити свою безпеку за рахунок інших або у своїй діяльності не беруть до уваги інтереси інших соціальних груп і їх потребу в безпеці. Тут йдеться про своєрідний «соціальний егоїзм», який, якщо й був відносно терпимий у попередні епохи, то в епоху глобалізації, що наростає, сам починає ставати серйозною загрозою. Звідси необхідність розрізнити загальне, соціально-значуще уявлення про безпеку і уявлення, обумовлене суб'єктивними позиціями, неоднозначними оцінками і перевагами...» Протиставлення безпеки особи і безпеки соціальної безпеки взагалі зазвичай виникає в історично конкретних обставинах, пов'язаних, як не дивно, з відносно стабільними й безпечними періодами розвитку того чи іншого суспільства. Події 11 вересня 2001 року чудово це підтверджують, оскільки до цього дня США достатньо довго не знали серйозних проблем у забезпеченні безпеки, через що в громадській думці цінність безпеки, що сприймається як данність, відсунулася на другий план. Закономірно, що в певний момент уявлення, що безпека перешкоджає свободі особи, змінилось уявленням про безпеку як про необхідну умову свободи» [3, с. 102–105]. Крім того, вузькоспрямована оцінка громадянином своїх прав і свобод, при безперечному їх пріоритеті, але поза інтересами суспільства, неприпустима [4, с. 350–355].

Висновки. Ми не закликаємо до свавілля. Із потрібною, десятикратною обережністю треба підходити до вирішення питання про проведення оперативно-розшукових заходів, коли немає стовідсоткової впевненості в причетності особи до скоєння злочину і є ризик спричинення їй моральної шкоди чи іншого збитку. Але слід розуміти: невинуватена пересторога може призвести до нерозкриття вчиненого злочину, порушення не гіпотетичних, а реальних прав і свобод іншої людини. Крім того, не варто забувати про специфіку ОРД – заходи проводяться часто в тих випадках, коли інформації недостатньо та її необхідно перевірити чи доповнити. Звідси, у подання до слідчого судді часто заноситься приблизна версія очікуваної злочинної події.

Водночас, неузгодженість у діяльності правоохоронних органів негативним чином впливає й на забезпечення прав та свобод громадян.

Відсутність єдиної стратегії досягнення основної цілі спричиняє пригнічення відчуття відповідальності окремих працівників після виконання свого етапу провадження.

Наочно це ілюструє специфіка роботи оперативних і слідчих підрозділів у кримінальному провадженні. Виконуючи одну й ту ж роботу, між оперативником і слідчим постійно йде протистояння через порочне юридичне розділення гласної діяльності слідчого, якого навіть називають процесуальним бюрократом, який паразитує на роботі оперативних підрозділів, і таємної діяльності оперативника [5, с. 24–29].

Можна погодитися з думкою А.С. Александрова щодо створення поліцейського дїзнання, тобто поєднання оперативно-розшукової діяльності та розслідування як одного цілого. І слід це зробити не простою декларацією у КПК, а реальним реформатуванням органів досудового розслідування.

Тільки тоді, коли увесь процес досудового розслідування, від отримання інформації до підготовки обвинувального акта буде здійснювати один підрозділ чи особа, з'явиться можливість не тільки досягти основної мети кримінального провадження, а й значно спростити й скоротити досудове розслідування шляхом уникнення дублювання, краще прослідкуватиметься логіка та послідовність процесуальних дій.

Більш детальне опрацювання та висвітлення запропонованих шляхів реформатування органів досудового розслідування буде здійснено в подальших наукових дослідженнях.

Використані джерела:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.

2. Розовский Б. Г. Уголовный процесс: затянущееся противостояние Средневековью / Б. Г. Розовский // Библиотека криминалиста. Научный журнал. – № 4 (5). – 2012. – С. 47–65.

3. Моздаков А. Ю. Социальная безопасность и безопасность личности / А. Ю. Моздаков // Государство и право. – 2008. – № 6. – С. 102–105.

4. Розовский Б. Г. Противопреступное право: попытка синергии мер правового регулирования / Б. Г. Розовский // Кримінальний кодекс України: 10 років очікувань : тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародного симпозиуму 23-24 вересня 2011 р. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – С. 350–355.

5. Александров А. С. Следственный комитет России и институциональная реформа предварительного расследования / А. С. Александров, М. Л. Поздняков // Вестник Калининградского филиала Санкт-Петербургского университета МВД России. – №1 (35). – 2014. – С. 24–29.

Бочковой А.В. Разнонаправленность правоохранительной деятельности в противодействии преступности как показатель её неэффективности

В статье указывается на отсутствие согласованности в деятельности правоохранительных органов между собой, а также между своими структурными подразделениями по противодействию преступности, что негативным образом сказывается на её эффективности. Предлагается объединить оперативные и следственные функции, чтоб избежать дублирования, а также повысить заинтересованность и мотивацию работников правоохранительных органов.

Ключевые слова: *безопасность, правоохранительная деятельность, противодействие, преступность, права и свободы, оперативно-розыскная деятельность, досудебное следствие, прокуратура, суд, эффективность.*

Bochkovi O.V. Different directions of law enforcement in combating crime as an indicator of its ineffectiveness

The article points to the lack of consistency in law enforcement activities between themselves and between their structural subdivisions to combat crime that has a negative impact on its effectiveness. It is proposed to combine operational and investigative functions, in order to avoid duplication and to increase the interest and motivation of employees of law enforcement bodies.

According to Art. 2 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, the objectives of criminal proceedings is to protect individuals, society and the state from criminal offenses, the protection of rights, freedoms and legitimate interests of parties to criminal proceedings, as well as providing a quick, full and impartial investigation and trial, so that everyone who committed a criminal offense, has been prosecuted to the extent of his guilt, no innocent person has been charged or convicted.

These objectives are mandatory for all law enforcement officials who are involved in pre-trial investigation. However, various law enforcement agencies at different stages of its use, specific means to carry out their tasks.

But despite various means, the goal remains one - to ensure the imposition of a just punishment for the guilty and to avoid the condemnation of an innocent man.

However, a thorough familiarity with the legal practice of law enforcement agencies indicates that each instance is so interested in the implementation of its part of the obligations that the main purpose is lost.

Carry out its task in isolation from the main goal leads to inefficiency in general. To further complicate the process of identification and investigation of crimes lack of coordination functions of the various bodies and their overlaps.

The process of documenting the crimes of the fact that information to the operatives of the indictment signed by the Prosecutor, has a large number of stages, where the information about the crime can be ignored, distorted, removed, etc. depending on the purpose of the unit is presently manufactures.

At the same time, inconsistencies in the law enforcement negatively affects the maintenance of the rights and freedoms of citizens. The lack of a unified strategy to achieve the main goal is the suppression of the sense of responsibility of individual workers after their stage of production.

This is clearly illustrates the specific character of the work of operational and investigative units, in criminal proceedings. By performing the same work, between an operative and an investigator is constantly confrontation because of vicious legal separation transparent activities of the investigator and operative clandestine activities.

We support the idea of creating a police inquiry, that is a combination of operational and investigative activities and the investigation as a whole.

Only when the whole process of pre-trial investigation of the information in the preparation of the indictment will carry out one unit or individual will be able not only to achieve the main purpose of criminal proceedings, but greatly simplify and reduce the pre-trial investigation by avoiding duplication, it will be easier to follow the logic and consistency proceedings.

Key words: *security, law enforcement, fighting, crime, rights and freedoms, operatively-search activity, pre-trial investigation, the prosecutor's office, court, efficiency.*

УДК 351.713

Я.М. Кейтка,
К.А. Гусєва

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ОСОБАМИ, ЯКІ ВЧИНИЛИ НАСИЛЬСТВО В СІМ'І

У статті досліджено закордонний досвід проведення корекційної роботи з особами, які вчиняють насильство в сім'ї. Зроблено спробу впровадження корекційних програм з особами, які вчиняють насильство в сім'ї, в Україні на основі закордонного досвіду. Запропоновано окремі заходи для вирішення проблем протидії насильству в сім'ї.

Ключові слова: *корекційна робота, корекційна програма, протидія, насильство, сім'я.*

Постановка проблеми. Проблема розробки та реалізації примусових корекційних програм для осіб, які вчинили насильство в сім'ї, є достатньо новою для України й надзвичайно актуальною. Україна спрямовувала зусилля на роботу з потерпілими, на ліквідацію та пом'якшення наслідків насильства через роботу притулків для жертв, профілактичні програми для жінок і дітей. Цим проблемам присвячено багато вітчизняних та закордонних досліджень у різних галузях знань, що розкривають сутність і наслідки насильства в сім'ї, його правові, психологічні, соціально-педагогічні, політичні, соціологічні аспекти, шляхи його подолання, фактори, причини тощо. Питання проведення корекційної роботи недостатньо досліджено, що потребує додаткового вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика запобігання насильству в сім'ї та здійснення корекційної роботи з кривдниками недостатньо розроблена в науковій літературі.

У вітчизняній науці розробкою теоретичних та практичних аспектів займалися О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, К.Б. Левченко, О.В. Ковальова,